Rafał Adamus
Uniwersytet Opolski
radamus@uni.opole.pl
ORCID: 0000-0003-4968-459X

https://doi.org/10.26881/gsp.2022.2.01

Zgoda dłużnika na cesję wierzytelności, następnie potrąconej, a problem bezskuteczności czynności upadłego

I. Zagadnienia wstępne

Ustawa z 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe[1], to heterogeniczny akt prawny. Jest zbiorem norm zarówno materialnoprawnych (co do zasady o walorze *ius cogens*), jak i norm proceduralnych[2]. Związek między nimi jest bardzo silny. Bez istnienia norm proceduralnych nie byłaby możliwa realizacja norm merytorycznych Prawa upadłościowego. Ponadto, ustawodawca w normach merytorycznych Prawa upadłościowego dokonuje swoistej absorpcji instytucji prawa cywilnego (np. bezskuteczności czynności, potrącenia wierzytelności, odstąpienia od umowy wzajemnej) z jednoczesnym wprowadzeniem do nich istotnych modyfikacji, względem wzorca ogólnego, uwarunkowanych niewypłacalnością dłużnika. Jednocześnie ustawodawca – w powiązaniu z regulacją prawa materialnego – wprowadza w Prawie upadłościowym daleko idące autonomiczne uregulowania proceduralne, jak np. w art. 134 ust. 1a p.u.

W literaturze przedmiotu już wcześniej była analizowana np. relacja pomiędzy instytucją odstąpienia od umowy wzajemnej a bezskutecznością czynności upadłego[3] czy relacja pomiędzy skutkami bezskuteczności czynności upadłego a potrąceniem[4]. Przedmiotem niniejszego opracowania jest analiza skutków czynności polegającej na wyrażeniu zgody przez dłużnika cedowanej wierzytelności (przyszłego upadłego) na zbycie wierzytelności, która w następstwie przelewu zostanie wykorzystana przez

---

[1] Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz. U. z 2020 r., poz. 1228 ze zm.; dalej: Prawo upadłościowe, p.u.).

[2] S. Cieślak, *Postępowanie upadłościowe i postępowanie restrukturyzacyjne w świetle powiązań wewnątrzsystemowych* [w:] *Sine Ira et Studio. Księga jubileuszowa dedykowana Sędziemu Jackowi Gudowskiemu*, red. T. Ereciński, P. Grzegorczyk, K. Weitz, Warszawa 2016.

[3] R. Adamus, *Odstąpienie przez syndyka od umowy dotyczącej rzeczy (lub prawa) będącej przedmiotem ubytku z masy upadłości w wyniku bezskutecznej czynności prawnej*, „Monitor Prawniczy" 2018, nr 9, s. 500–503.

[4] R. Adamus, *Dopuszczalność potrącenia wierzytelności wynikających z bezskuteczności czynności upadłego z mocy prawa*, „Rejent" 2020, nr 3, s. 27–38.

cesjonariusza do dokonania potrącenia. W następstwie dokonanego potrącenia wierzyciel uzyskuje zaspokojenie. Z tej przyczyny jego sytuacja jest o wiele lepsza niż sytuacja wierzycieli, którzy mogą liczyć tylko na – z reguły bardzo niską[5] – dywidendę likwidacyjną. Pojawia się wątpliwość, czy taki stan rzeczy uzasadnia wystąpienie przez syndyka masy upadłości dłużnika cedowanej wierzytelności do sędziego-komisarza o zobowiązanie cesjonariusza do zwrotu wierzytelności? Z jednej strony, syndyk powinien działać w interesie masy upadłości. Z drugiej – nie powinno dojść do naruszenia praw kontrahenta upadłego wynikających z ustawy. W powyższym temacie łączą i przeplatają się wątki: bezskuteczności czynności prawnych upadłego i potrącenia wierzytelności.

Przesłanki bezskuteczności czynności dłużnika regulują[6] – zarówno ustawa – Prawo upadłościowe, jak i kodeks cywilny[7]. Materia bezskuteczności czynności prawnych podlega ciągłym zmianom legislacyjnym. Zagrożenie niewypłacalnością w praktyce sprzyja ucieczkom z majątkiem[8]. Z tej przyczyny ustawodawca wprowadza w Prawie

---

[5] Zob. np. E. Mączyńska, *Wierzytelności – fundamentalna kwestia ekonomiczna i prawna*, Biuletyn PTE 2017, nr 2, s. 9 i n.; P. Staszkiewicz, S. Morawska, *Ocena poziomu rzeczywistej ochrony praw wierzycieli w Polsce w latach 2004–2012 – koszty transakcyjne dochodzenia praw z umów*, Biuletyn PTE 2017, nr 2, s. 19 i n., K. Flaga-Gieruszyńska, *Prawo upadłościowe i naprawcze*, Warszawa 2009, s. 18; W. Głodowski, *Pozycja prawna wierzyciela w postępowaniu upadłościowym*, Poznań 2002, s. 15; P. Janda, *Zaspokojenie roszczeń wierzycieli jako cel postępowania upadłościowego*, „Państwo i Prawo" 2005, z. 10, s. 63 i n.; J. Kruczalak-Jankowska, *Ogłoszenie upadłości. Skutki dotyczące zobowiązań w krajowym i transgranicznym postępowaniu upadłościowym*, Warszawa 2010, s. 20 i 21; M. Pannert, *Cele prawa upadłościowego i naprawczego*, „Radca Prawny" 2008, nr 6, s. 54 i n.; F. Zedler, *Prawo upadłościowe i naprawcze w zarysie*, Kraków 2004, s. 44.

[6] Zob. np. R. Adamus, *Bezskuteczność czynności w kodeksie cywilnym i w prawie upadłościowym*, Jurysta 2012, nr 3, s. 3–12; *idem*, *Bezskuteczność czynności upadłego na podstawie art. 128 Prawa upadłościowego*, „Monitor Prawa Bankowego" 2020, nr 6, s. 69–75.

[7] Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r., poz. 1740 ze zm.; dalej: kodeks cywilny, k.c.).

[8] Prawo upadłościowe wprowadza następujące, generalne rozróżnienie czynności bezskutecznych względem masy upadłości: (1) czynności bezskuteczne z mocy samego prawa, (2) czynności bezskuteczne z mocy uznania ich za takie przez sędziego komisarza działającego na wniosek, a w niektórych przypadkach także z urzędu, (3) czynności bezskuteczne w wyniku ich zaskarżenia do sądu, z mocy – konstytutywnego – orzeczenia sądu w procesie. A. Jakubecki [w:] *idem*, F. Zedler, *Prawo upadłościowe i naprawcze*, Kraków 2003, s. 334 oraz Kraków 2006, s. 382 i n.; F. Zedler, *Prawo upadłościowe i naprawcze w zarysie*, Kraków 2004, s. 102 i n.; R. Adamus, *Bezskuteczność i zaskarżanie czynności upadłego w Prawie upadłościowym i naprawczym* [w:] *Instytucje prawa upadłościowego i naprawczego*, red. A. Witosz, Katowice 2006, s. 70 i n.; M. Jasińska, *Nowe oblicze skargi pauliańskiej*, Fenix.Pl 2012, nr 4, s. 4 i n.; M. Jasińska, *Skarga pauliańska. Ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika*, Warszawa 2015, s. 287 i n.; J. Korzonek, *Prawo upadłościowe. Prawo o postępowaniu układowym. Komentarz*, Wrocław 1992, s. 221–222; M. Allerhand, *Prawo upadłościowe. Prawo układowe. Komentarz*, Bielsko-Biała 1998, s. 213; S. Gurgul, *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, Warszawa 2010, s. 460 i n.; K. Babiarz-Mikulska, *Bezskuteczność czynności upadłego w stosunku do masy upadłości w świetle przepisów ustawy – prawo upadłościowe i naprawcze (próba usystematyzowania i analizy przesłanek)*, „Przegląd Sądowy" 2004, nr 7–8, s. 98 i n.; M. Medyński, P. Zimmerman, *Bezskuteczność czynności upadłego w świetle przepisów prawa upadłościowego i naprawczego – uwagi ogólne do katalogu czynności*, „Monitor Prawa Bankowego" 2013, nr 9, s. 98 i n.; T. Czech, A. Werner, *Bezskuteczność zabezpieczenia i zapłaty długu niewymagalnego na podstawie art. 127 ust. 3 Prawa upadłościowego i naprawczego*, cz. II, „Przegląd Usta-

upadłościowym wzmożoną regulację prawną, bardzo szeroko zakreślając pojęcie bezskuteczności[9]. Na zasadach ogólnych prawa cywilnego dochodzenie roszczeń pauliańskich ma miejsce w kontradyktoryjnym procesie kończącym się wydaniem konstytutywnego (prawotwórczego) wyroku[10].

Prawo upadłościowe co do niektórych przypadków bezskuteczności czynności prawnych upadłego wprowadzało szczególne udogodnienie proceduralne dla syndyków[11], czasami wręcz bardzo daleko idące[12]. Zgodnie z nowym brzmieniem art. 134 ust. 1a p.u., jeżeli osoba obowiązana do przekazania składników majątkowych do masy upadłości (czyli „osoba trzecia"; kontrahent upadłego) nie wykona swojego obowiązku na wezwanie syndyka, a obowiązek przekazania składników majątkowych do masy upadłości nie został stwierdzony prawomocnym orzeczeniem, syndyk może w drodze powództwa żądać nakazania przekazania składników majątkowych do masy upadłości. Powództwo wnosi się do sądu upadłościowego.

---

wodawstwa Gospodarczego" 2010, nr 2, s. 5 i n.; R. Adamus, *Bezskuteczność i zaskarżanie czynności upadłego. Komentarz*, Warszawa 2009; T. Trocki, *Wybrane zagadnienia związane z ubezskutecznieniem czynności dokonanych na przedpolu upadłości lub postępowania sanacyjnego*, „Monitor Prawa Bankowego" 2015, nr 10, s. 87 i n.; K. Babiarz-Mikulska, *Bezskuteczność czynności upadłego w stosunku do masy upadłości w świetle przepisów ustawy – prawo upadłościowe i naprawcze (próba usystematyzowania i analizy przesłanek)*, „Przegląd Sądowy" 2003 nr 7–8, s. 99; R. Adamus, *Niekonstytucyjność przepisu art. 131a Prawa upadłościowego*, „Monitor Prawa Bankowego" 2021, nr 1, s. 95–99.

[9] W literaturze zob. np. I. Gil [w:] *eadem*, P. Gil, *Bezskuteczność zabezpieczenia rzeczowego w przypadku ogłoszenia upadłości* [w:] *Rozprawy z prawa prywatnego. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Wojciechowi Popiołkowi*, red. E. Rott-Pietrzyk, M. Jagielska, M. Szpunar, Warszawa 2017, s. 613 i n.; M. Geromin, M. Mickiewicz, *Możliwość podniesienia zarzutu bezskuteczności zabezpieczeń ustanowionych na majątku dłużnika na etapie tworzenia listy wierzytelności i spisu wierzytelności*, „Doradca Restrukturyzacyjny" 2017, nr 4, s. 107 i n.

[10] Zob. szerzej na ten temat np.: M. Pyziak-Szafnicka [w:] *System prawa prywatnego, Prawo zobowiązań – część ogólna*, red. A. Olejniczak, t. 6, Warszawa 2009, s. 1281 i n.; M. Sychowicz [w:] G. Bieniek, H. Ciepła, S. Dmowski *et al*., *Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania*, t. 1, red. G. Bieniek, Warszawa 2007, s. 711.

[11] P. Gil, *Zaskarżenie przed sędzią-komisarzem czynności prawnych upadłego dokonanych z pokrzywdzeniem wierzycieli masy upadłości*, cz. 2, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego" 2016, nr 11, s. 58 i n.; *idem*, *Zaskarżenie przed sędzią-komisarzem czynności prawnych upadłego dokonanych z pokrzywdzeniem wierzycieli masy upadłości*, cz. 1, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego" 2016, nr 10, s. 35 i n.; A. Majchrowska, *Czynności prawne bezskuteczne mocy prawa i uznane za bezskuteczne w stosunku do masy upadłości – uwagi praktyczne*, „Doradca Restrukturyzacyjny" 2017, nr 4, s. 113 i n.; P. Filipiak, *Dochodzenie roszczeń z tytułu bezskutecznych czynności prawnych na podstawie art. 127 ust. 1 ustawy – Prawo upadłościowe*, „Doradca Restrukturyzacyjny" 2017, nr 2, s. 25 i n.

[12] W poprzednim stanie prawnym, zgodnie z art. 134 ust. 1a p.u., jeżeli osoba obowiązana do przekazania składników majątkowych do masy upadłości nie wykonała swojego obowiązku na wezwanie syndyka, sędzia-komisarz wskazywał taką osobę lub takie osoby i określał zakres obowiązku każdej z nich. Na postanowienie sędziego-komisarza przysługiwało zażalenie. Prawomocne postanowienie sędziego-komisarza miało moc tytułu wykonawczego. Niemniej ten uproszczony tryb – w mojej opinii – mógł być stosowany tylko w tych sprawach, dla których był on przeznaczony. Był on na tyle daleko idący, że mógł wzbudzać istotne wątpliwości systemowe.

II. Czynność przelewu wierzytelności w stosunku do przyszłego upadłego

Zmiana wierzyciela jest naturalnym, typowym zdarzeniem zachodzącym w obrocie gospodarczym. Jeżeli cedent (zbywca) dokonał na rzecz cesjonariusza (nabywcy) przelewu wierzytelności względem przyszłego upadłego (*debitor cessus*)[13] na przedpolu upadłości, to generalnie przepisy Prawa upadłościowego nie ingerują w czynności prawne dokonywane bez udziału przyszłego upadłego. Co do zasady art. 509 k.c. dozwala na cesję wierzytelności bez zgody dłużnika cedowanej wierzytelności (w takim przypadku dłużnik – przyszły upadły nie dokonuje żadnej czynności, a zatem wątek bezskuteczności czynności prawnej jest bezprzedmiotowy). Ewentualny zakaz cesji powinien wynikać z konkretnego postanowienia umownego. Przy czym jeżeli wierzytelność jest stwierdzona pismem[14], to zastrzeżenie umowne, że przelew nie może nastąpić bez zgody dłużnika, jest skuteczne względem nabywcy tylko wtedy, gdy pismo zawiera wzmiankę o tym zastrzeżeniu, chyba że nabywca w chwili dokonania przelewu o zastrzeżeniu wiedział (art. 514 k.c.).

Jeżeli w konkretnej sytuacji przelew wierzytelności nie wymaga zgody dłużnika (przyszłego upadłego), wówczas w ogóle nie powstaje problem charakteru prawnego i skutków takiej zgody.

III. Zgoda przyszłego upadłego na przelew w przypadku *pactum de non cedendo* a problem bezskuteczności czynności prawnych

Przelew wierzytelności, w konkretnym przypadku, może być zatem zależny od zgody dłużnika (tzw. *pactum de non cedendo*). Nie ulega wątpliwości, że przedmiotem ubezskutecznienia mogą być tylko czynności prawne przyszłego upadłego[15]. Zgoda dłużnika na cesję jest jego oświadczeniem woli. Zgodę taką można traktować jako czynność prawną, której skutkiem jest usunięcie prawnych przeszkód do dokonania cesji. Czynność ta jest jednostronna. W związku ze zgodą dłużnika na przelew ani cedent, ani tym

[13] Z literatury na temat cesji wierzytelności w kontekście niewypłacalności zob. np. R. Adamus, *Przelew wierzytelności po ogłoszeniu upadłości z możliwością zawarcia układu*, „Gazeta Sądowa" 2006, nr 7–8, s. 26–27; *idem*, *Przewłaszczenie i przelew na zabezpieczenie a układ upadłościowy i naprawczy*, Jurysta 2009, nr 7, s. 10–14; *idem*, *Upadłość likwidacyjna cedenta a zagadnienie skuteczności przelewu wierzytelności przyszłych*, „Przegląd Sądowy" 2011, nr 10, s. 62 i n.; *idem*, *Przelew wierzytelności a upadłość dłużnika przelewanej wierzytelności*, „Rejent" 2014, nr 4, s. 9–24; *idem*, *Cesja wierzytelności przyszłych a postępowanie restrukturyzacyjne*, „Doradca Restrukturyzacyjny" 2016, nr 4, s. 90–96.

[14] W wyroku SA w Warszawie z 13.06.2017 r., I ACa 496/16, sąd podniósł, że faktura stanowi „stwierdzenie wierzytelności pismem" w rozumieniu art. 514 k.c.

[15] R. Adamus, *Zaspokojenie wierzyciela w wyniku czynności egzekucyjnej a bezskuteczność czynności upadłego w rozumieniu art. 128 Prawa upadłościowego*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego" 2019, nr 2, s. 5–18.

bardziej cesjonariusz nie składają żadnego oświadczenia woli dłużnikowi. W kontekście przesłanek stosowania art. 134 ust. 1a p.u, powstaje pytanie, czy zgoda dłużnika na przelew wierzytelności może być traktowana jako nieodpłatna czynność przyszłego upadłego w rozumieniu art. 127 ust. 1 p.u.?

Zastrzec należy, że pojęcie bezskuteczności czynności prawnej rozumiane jest bardzo szeroko. W piśmiennictwie sformułowano nawet tezę o potrzebie uregulowania *de lege ferenda* bezskuteczności zaniechania[16].

Zgodnie z art. 127 ust. 1 p.u. bezskuteczne w stosunku do masy upadłości są czynności prawne dokonane przez upadłego w ciągu roku przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, którymi rozporządził on swoim majątkiem, jeżeli dokonane zostały nieodpłatnie albo odpłatnie, ale wartość świadczenia upadłego przewyższa w rażącym stopniu wartość świadczenia otrzymanego przez upadłego lub zastrzeżonego dla upadłego lub dla osoby trzeciej. Za rozporządzenie uznaje się przeniesienie, obciążenie, ograniczenie lub zniesienie prawa podmiotowego[17].

Z czysto konstrukcyjnego punktu widzenia należy wyciągnąć wniosek, że zgoda na cesję wierzytelności nie jest narzędziem do rozporządzenia prawem podmiotowym. *Debitor cessus* mocą swojego oświadczenia woli w żaden sposób nie rozporządza wierzytelnością, z tytułu której jest dłużnikiem. Zgoda przyszłego upadłego na czynność jego wierzyciela z osobą trzecią (cesjonariuszem) nie pozostaje w żadnym bezpośrednim związku z obowiązkiem przekazania do masy upadłości składników majątkowych. Rozporządzenie prawem podmiotowym ma miejsce na mocy oświadczeń woli cedenta i cesjonariusza. Niemniej cesja wierzytelności wobec przyszłego upadłego nie jest czynnością przyszłego upadłego. Geometria stosunków prawnych jest tutaj bardzo prosta.

Zgoda dłużnika na cesję nie ma charakteru rozporządzającego, gdyż nie prowadzi do ograniczenia prawa podmiotowego będącego przedmiotem rozporządzenia. Ograniczenie prawa podmiotowego rozumieć należy jako ograniczenie co do majątku dysponenta prawem, z którego to majątku bezekwiwalentny ubytek ma skutek w postaci wzrostu majątku kontrahenta. Zgodnie z istotą zobowiązania, dłużnik ma obowiązek spełnić świadczenie na rzecz wierzyciela (art. 353 k.c.)[18]. Przelew co do zasady nie zmienia pozycji prawnej dłużnika[19]. Czy to na rzecz cedenta, czy to na rzecz cesjo-

---

16 R. Adamus, *Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2019 r. III CZP 93/18*, „Monitor Prawa Bankowego 2020", nr 3, s. 58–63.

17 Wyrok SA w Katowicach z 19.04.2013 r., I ACa 728/12, LEX nr 1315661.

18 M. Pannert, *Wpływ upadłości likwidacyjnej na wykonywanie zobowiązań z umów wzajemnych*, Warszawa 2010, s. 32; P. Machnikowski [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, Warszawa 2011, s. 563; *idem* [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. 5, *Prawo zobowiązań – część ogólna*, red. E. Łętowska, Warszawa 2006, s. 108; W. Czachórski, *Zobowiązania. Zarys wykładu*, Warszawa 1994, s. 31; Z. Radwański, A. Olejniczak, *Zobowiązania – część ogólna*, Warszawa 2008, s. 11–12; Z. Radwański, *Prawo cywilne – część ogólna*, Warszawa 2009, s. 84; A. Klein, *Elementy zobowiązaniowego stosunku prawnego*, „Acta Universitatis Wratislavientis" 1980, nr 25, s. 44.

19 W wyroku SA w Białymstoku z 3.11.2016 r., I ACa 443/16, podniesiono, że „przelew wierzytelności, jako nabycie pochodne, prowadzi do uzyskania przez cesjonariusza wierzytelności w taki stanie, w jakim przysługiwała lub przysługiwałaby cedentowi. Innymi słowy treść zobowiązania nie ulega modyfikacji".

nariusza – dłużnik jest obowiązany spełnić takie samo świadczenie. Zgodnie z art. 513 § 1 k.c., dłużnikowi przysługują przeciwko nabywcy wierzytelności wszelkie zarzuty, które miał przeciwko zbywcy w chwili powzięcia wiadomości o przelewie. Skutkiem zgody dłużnika jest możliwość zmiany wierzyciela na mocy porozumienia pomiędzy cedentem a cesjonariuszem. Zgoda na cesję nie prowadzi do zubożenia majątku dłużnika cedowanej wierzytelności, skutkiem której byłoby powiększenie się majątku kontrahenta, a zatem wykluczone jest stosowanie art. 127 ust. 1 p.u.

Należy rozważyć jeszcze jedną hipotetyczną sytuację. Stan polegający na tym, że dłużnik cedowanej wierzytelności (przyszły upadły), w sytuacji gdy zgoda dłużnika na przelew jest konieczna, nie kwestionował przelewu wierzytelności, po tym jak otrzymał on od cedenta zawiadomienie o przelewie, nie jest równoznaczny ze zgodą na przelew. W prawie cywilnym milczenie ma doniosłość prawną, ale musi to wynikać z wyraźnej normy prawnej[20]. Milczenie, w pewnych sytuacjach, jest traktowane jako dorozumiane oświadczenie woli[21]. Tymczasem kodeks cywilny nie zna instytucji milczącej zgody na przelew. Jeżeli zatem w konkretnej sytuacji przelew wierzytelności wymagał zgody dłużnika, a dłużnik zachował tylko milczenie, wówczas przelew dokonany wbrew *pactum de non cedendo* jest dotknięty tzw. bezskutecznością zawieszoną i jest czynnością prawną kulejącą (*negotium claudicans*)[22]. Zgoda na przelew wierzytelności jest zgodą osoby trzeciej w rozumieniu art. 63 k.c. Bezskuteczność zawieszona to inna kategoria wadliwości czynności prawnych niż bezskuteczność względna, o której mowa w art. 134 ust. 1a p.u. Czynność prawna kulejąca nie wywołuje wyrażonych

---

[20] Zob. Z. Radwański, R. Mularski [w:] *System Prawa Prywatnego*, red. A. Olejniczak, t. 2, Warszawa 2019, s. 156: „(…) rozważenia wymagają takie przypadki, kiedy przepisy prawne wiążą z »milczeniem« takie skutki prawne jak ze złożeniem oświadczenia woli. W teorii polskiego prawa cywilnego reprezentowany jest pogląd, że w tego rodzaju przypadkach powstają wprawdzie takie same skutki prawne jak w razie złożenia oświadczenia woli, jednakże »milczenia« podmiotu nie można kwalifikować jako oświadczenia woli, ponieważ jego skutki następują niezależnie od tego, czy w konkretnym stanie faktycznym można zasadnie łączyć z zachowaniem podmiotu zamiar wywołania tych skutków prawnych. Koncepcja taka niewątpliwie związana jest z wolicjonalnym rozumieniem oświadczenia woli. Należy wszak podkreślić, że – zwłaszcza w nauce szwajcarskiej, zdecydowanie stojącej na gruncie tzw. teorii zaufania – przeważa pogląd odmienny. Jego reprezentanci traktują normę prawną jako regułę interpretacyjną. Sądzi się przy tym, że wzgląd na pewność obrotu prawnego nie powinien iść tak daleko, aby całkowicie pomijać interes drugiej strony (tzn. »milczącego«). Znamienne jest, że taki właśnie ogólny punkt widzenia przyjął zasadniczo zreformowany w 1977 r. KC portug. Otóż art. 218 tej kodyfikacji zatytułowany »Milczenie jako sposób oświadczenia« stanowi, że: 'milczenie ma walor oświadczenia woli o ile ustawa, zwyczaj lub porozumienie stron taki walor mu przypisują'."

[21] Z. Radwański, *Wykładnia oświadczeń woli*…, s. 177, 178.

[22] W wyroku SN z 24.10.2018 r., II CSK 622/17, wyrażono pogląd, że „czynności, których prawidłowość wymaga udzielenia zgody przez osobę trzecią (w tym wypadku dłużnika) nie są w rozumieniu art. 63 KC czynnościami nieważnymi lecz czynnościami nieskutecznymi. Stają się nieważne dopiero wtedy, kiedy podmiot, od którego zgody zależy skuteczność umowy, definitywnie odmówi jej udzielenia". Niemniej w wyroku SA w Gdańsku z 28.04.2016 r., I ACa 763/15, uznano, co następuje: „Nie sposób przy tym przyjmować, aby zawarcie umowy cesji stanowiło w tym wypadku tzw. czynność prawną kulejącą, która może być sanowana w trybie art. 63 § 1 KC. Umowa (…) w żaden bowiem sposób nie uzależniała możności zawarcia umowy cesji od zgody dłużnika, lecz w ogóle ją wykluczała bez dokonania stosownej zmiany umowy w formie pisemnego aneksu pod rygorem nieważności".

w niej skutków prawnych (co jest istotą bezskuteczności zawieszonej), a zatem czynność taka nie podlega skardze pauliańskiej. Niemniej w przypadku odmowy udzielenia zgody na przelew cesja staje się nieważna. Ponieważ nieważność jest dalej idącą sankcją niż bezskuteczność, nie można podnosić roszczeń pauliańskich z nieważnej czynności prawnej.

Rozpatrując różne potencjalne możliwości, zarówno gdy dłużnik złożył oświadczenie o zgodzie na cesję, jak i gdy dłużnik nie zaprotestował przeciwko cesji, w sytuacji gdy umowa uzależniała przelew bez jego zgody, to nie ma podstaw do stosowania art. 127 ust. 1 p.u., a w konsekwencji – rozpoznania sprawy w trybie art. 134 ust. 1a p.u.

Powstaje pytanie, czy czynność prawna przyszłego upadłego, polegająca na udzieleniu zgody na przelew wierzytelności może być kwestionowana przez syndyka na podstawie art. 527 k.c. Rozstrzygnięcie kwestii bezskuteczności czynności prawnych może być przesłanką orzekania przez sąd w sprawie o zapłatę. Czy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową? Należałoby powielić wcześniej przywołane argumenty.

IV. Potrącenie wierzytelności

Dalej należy powołać się na taką sytuację. W wyniku cesji wierzytelności cesjonariusz, który uprzednio był dłużnikiem upadłego, składa oświadczenie przyszłemu upadłemu w przedmiocie potrącenia wzajemnych wierzytelności. Oświadczenie o potrąceniu zostaje złożone przed ogłoszeniem upadłości dłużnika cedowanej wierzytelności.

Zgodnie z art. 94 ust. 1 p.u., potrącenie nie jest dopuszczalne, jeżeli dłużnik upadłego nabył wierzytelność w drodze przelewu lub indosu po ogłoszeniu upadłości albo nabył ją w ciągu ostatniego roku przed dniem ogłoszenia upadłości, wiedząc o istnieniu podstawy do ogłoszenia upadłości[23]. Swego czasu powstała wątpliwość, czy art. 94 ust. 1 (w którym reguluje się skutki ogłoszenia upadłości) w ogóle odnosi się do

[23] Przepis art. 94 ust. 1 p.u. nie jest nową konstrukcją prawną, zaś stanowi odpowiednik regulacji art. 35 § 1 prawa upadłościowego z 1934 r. (pierwotny tekst stanowił o nabyciu wierzytelności „w terminie ostatnich sześciu miesięcy przed datą upadłości", niemniej w wyniku noweli dokonanej ustawą z 31 lipca 1997 r., Dz. U. Nr 117, poz. 751, termin ów został przedłużony do okresu jednego roku, a ten z kolei nawiązuje do wcześniejszych wzorców przyjętych w innych systemach prawnych). Wskazać należy na § 55 niemieckiej Ordynacji upadłościowej z 1877 r. (ustawa o postępowaniu upadłościowym z 10 lutego 1877 r.; zob. np. R. Adamus, *Zarys historii źródeł prawa upadłościowego w Polsce*, Jurysta 2009, nr 7, s. 25 i n.). Zgodnie z regulacją tego aktu prawnego nie było m.in. dopuszczalne potrącenie w toku postępowania upadłościowego, „jeżeli ktoś przed otwarciem postępowania był dłużnym upadłemu dłużnikowi a nabył wierzytelność do upadłego dłużnika przez czynność prawną z nim zawartą, albo przez przelew albo przez zaspokojenie wierzyciela, jeżeli mu w czasie nabycia było znane, że upadły dłużnik zawiesił wypłaty lub że postawiono wniosek o otwarcie postępowania" (wg tłumaczenia J. Hryniewieckiego, *Zbiór ustaw Ziem Zachodnich*, t. 20, *Ordynacja upadłościowa*, Poznań 1926). Regulacja niemiecka stała się później matrycą dla rozwiązań przyjętych w § 20 ust. 1 austriackiej Ordynacji konkursowej z 10 grudnia 1914 r.; zob. A. Laniewski, *Ordynacja konkursowa. Ordynacja ugodowa i Ordynacja zaczepna*, Lwów 1927.

oświadczenia o potrąceniu sprzed ogłoszenia upadłości? W uchwale SN z dnia 4 września 2013 r.[24] wyrażono pogląd, że „oświadczenie o potrąceniu złożone przed dniem ogłoszenia upadłości, obejmującej likwidację majątku upadłego, przez jego dłużnika, który nabył wierzytelność w drodze przelewu w okresie roku przed dniem ogłoszenia upadłości wiedząc o istnieniu podstawy do ogłoszenia upadłości, nie powoduje umorzenia wierzytelności".

Niemniej kwestia stosowania przepisu art. 94 p.u., w sytuacji gdy do potrącenia doszło przed ogłoszeniem upadłości, była rozstrzygana odmiennie. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 lutego 2008 r.[25] zastrzegł, że świadczenie o potrąceniu złożone w ciągu roku przed dniem ogłoszenia upadłości przez dłużnika upadłego, który w tym okresie nabył w drodze przelewu lub indosu wierzytelność, wiedząc o podstawie upadłości, powoduje umorzenie wierzytelności. Ponadto, stanowisko inne niż w uchwale z 4 września 2013 r. było szeroko argumentowane w piśmiennictwie[26].

Przyjęcie, że art. 94 ust. 1 odnosi się także do sytuacji, w której potrącenie zostało dokonane jeszcze przed ogłoszeniem upadłości, w rzeczywistości znacznie rozszerza zakres zastosowania tej normy prawnej ponad jej brzmienie językowe i ponad wykładnię systemową. Z powyższego wynika, że należy bardzo precyzyjnie badać treść tego przepisu prawa.

Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z 7 lipca 2020 r.[27] doprecyzował, że art. 94 ust. 1 p.u. nie obejmuje przypadku, gdy cesjonariusz posiadł wiedzę o niewypłacalności już po przejściu na niego wierzytelności, w szczególności w dacie złożenia świadczenia o potrąceniu. Sąd jednocześnie podkreślił, że nie wystarczy samo wykazanie, że cesjonariusz przy zachowaniu należytej staranności, nabywając wierzytelność, „powinien był wiedzieć" o podstawie niewypłacalności wierzyciela wzajemnego. Z przepisu art. 94 ust. 1 p.u. wynika, że powinno zostać udowodnione, że nabywca wiedział o podstawach upadłości. Dokonując wykładni art. 94 ust. 1 p.u., zaznaczyć należy, że wykazanie stanu świadomości nabywcy spoczywa, zgodnie z art. 6 k.c., na syndyku kwestionującym dopuszczalność potrącenia[28]. Błędne jest wnioskowanie, że skoro „inni wiedzieli o problemach ekonomicznych", to wiedział o nich nabywca. Wiedza innych osób jest tu całkowicie bez znaczenia.

---

24 Uchwała składu siedmiu sędziów SN z 4.09.2013 r., III CZP 26/13, OSNC 2014, nr 6, poz. 55, s. 1.

25 Wyrok SN z 6.02.2008 r., II CSK 424/07, OSP 2009, z. 3, s. 36

26 F. Zedler, *Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 1994 r., I CRN 149/94*, OSP 1996, nr 4, s. 84; K. Kalicińska, *Wierzytelność w postępowaniu upadłościowym*, Kraków 1998, s. 154; J. Stochel, *Istota potrącenia i sposób jego obliczenia w prawie upadłościowym*, „Prawo Spółek" 2001, nr 5, s. 48; P. Janda, *Potrącenie jako sposób zaspokojenia roszczenia wierzyciela po ogłoszeniu upadłości obejmującej likwidację majątku*, „Monitor Prawniczy" 2007, nr 4, s. 182 i n.; P. Zimmerman, *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, Warszawa 2007, s. 128; R. Adamus, *Potrącenie wierzytelności a upadłość likwidacyjna. Orzecznictwo Sądu Najwyższego z komentarzem*, „Prawo Spółek" 2005, nr 5, s. 46–50; *idem*, *Jeszcze w sprawie potrącenia w upadłości likwidacyjnej*, „Prawo Spółek" 2009, nr 11, s. 52–58.

27 Wyrok SA w Katowicach z 7.07.2020 r., V AGa 387/19, LEX nr 3040451.

28 Wyrok SA w Szczecinie z 14.11.2015 r., I ACa 699/15, LEX nr 2002810.

Wnioski końcowe

Zgoda przyszłego upadłego na cesję wierzytelności nie stanowi czynności prawnej upadłego w rozumieniu art. 127 ust. 1 p.u. Zgoda na cesję wierzytelności nie jest narzędziem do rozporządzenia prawem podmiotowym. *Debitor cessus* nie rozporządza wierzytelnością, z tytułu której jest dłużnikiem. Rozporządzenie prawem podmiotowym ma miejsce na mocy oświadczeń woli cedenta i cesjonariusza. Niemniej cesja wierzytelności do przyszłego upadłego nie jest czynnością przyszłego upadłego. Z kolei brak kwestionowania przelewu przez dłużnika nie może być traktowany jako czynność prawna w rozumieniu art. 127 ust. 1 p.u. Powyższej oceny nie zmienia okoliczność, że następstwem wyrażenia zgody na przelew wierzytelności jest potrącenie wierzytelności przez cesjonariusza. Dopuszczalność takiego potrącenia podlega bowiem innej normie prawnej.

Literatura

Adamus R., *Bezskuteczność czynności upadłego na podstawie art. 128 Prawa upadłościowego*, „Monitor Prawa Bankowego" 2020, nr 6.

Adamus R., *Bezskuteczność czynności w kodeksie cywilnym i w prawie upadłościowym*, Jurysta 2012, nr 3.

Adamus R., *Bezskuteczność i zaskarżanie czynności upadłego w Prawie upadłościowym i naprawczym* [w:] *Instytucje prawa upadłościowego i naprawczego*, red. A. Witosz, Katowice 2006.

Adamus R., *Bezskuteczność i zaskarżanie czynności upadłego. Komentarz*, Warszawa 2009.

Adamus R., *Cesja wierzytelności przyszłych a postępowanie restrukturyzacyjne*, „Doradca Restrukturyzacyjny" 2016, nr 4.

Adamus R., *Dochodzenie roszczeń z tytułu czynności upadłego bezskutecznych z mocy prawa*, „Monitor Prawniczy" 2011, nr 16.

Adamus R., *Dopuszczalność potrącenia wierzytelności wynikających z bezskuteczności czynności upadłego z mocy prawa*, „Rejent" 2020, nr 3.

Adamus R., *Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2019 r. III CZP 93/18*, „Monitor Prawa Bankowego" 2020, nr 3.

Adamus R., *Jeszcze w sprawie potrącenia w upadłości likwidacyjnej*, „Prawo Spółek" 2009, nr 11.

Adamus R., *Niekonstytucyjność przepisu art. 131a Prawa upadłościowego*, „Monitor Prawa Bankowego" 2021, nr 1.

Adamus R., *Odstąpienie przez syndyka od umowy dotyczącej rzeczy (lub prawa) będącej przedmiotem ubytku z masy upadłości w wyniku bezskutecznej czynności prawnej*, „Monitor Prawniczy" 2018, nr 9.

Adamus R., *Potrącenie wierzytelności a upadłość likwidacyjna. Orzecznictwo Sądu Najwyższego z komentarzem*, „Prawo Spółek" 2005, nr 5.

Adamus R., *Przelew wierzytelności a upadłość dłużnika przelewanej wierzytelności*, „Rejent" 2014, nr 4.

Adamus R., *Przelew wierzytelności po ogłoszeniu upadłości z możliwością zawarcia układu*, „Gazeta Sądowa" 2006, nr 7–8.

Adamus R., *Przewłaszczenie i przelew na zabezpieczenie a układ upadłościowy i naprawczy*, Jurysta 2009, nr 7.

Adamus R., *Skutki bezskuteczności czynności upadłego w rozumieniu art. 134 p.u.n.*, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego" 2012, nr 1.

Adamus R., *Skutki bezskuteczności czynności upadłego w upadłości układowej*, „Radca Prawny. Dodatek naukowy" 2012, nr 2.

Adamus R., *Skutki podstawienia procesowego syndyka w procesie pauliańskim po upływie terminu zawitego*, „Przegląd Prawa Handlowego" 2020, nr 2.

Adamus R., *Upadłość likwidacyjna cedenta a zagadnienie skuteczności przelewu wierzytelności przyszłych*, „Przegląd Sądowy" 2011, nr 10.

Adamus R., *Zarys historii źródeł prawa upadłościowego w Polsce*, Jurysta 2009, nr 7.

Adamus R., *Zaspokojenie wierzyciela w wyniku czynności egzekucyjnej a bezskuteczność czynności upadłego w rozumieniu art. 128 Prawa upadłościowego*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego" 2019, nr 2.

Allerhand M., *Prawo upadłościowe. Prawo układowe. Komentarz*, Bielsko-Biała 1998.

Babiarz-Mikulska K., *Bezskuteczność czynności upadłego w stosunku do masy upadłości w świetle przepisów ustawy – prawo upadłościowe i naprawcze (próba usystematyzowania i analizy przesłanek)*, „Przegląd Sądowy" 2004, nr 7–8.

Cieślak S., *Postępowanie upadłościowe i postępowanie restrukturyzacyjne w świetle powiązań wewnątrzsystemowych* [w:] *Sine Ira et Studio. Księga jubileuszowa dedykowana Sędziemu Jackowi Gudowskiemu*, red. T. Ereciński, P. Grzegorczyk, K. Weitz, Warszawa 2016.

Czachórski W., *Zobowiązania. Zarys wykładu*, Warszawa 1994.

Czech T., Werner A., *Bezskuteczność zabezpieczenia i zapłaty długu niewymagalnego na podstawie art. 127 ust. 3 Prawa upadłościowego i naprawczego*, cz. 2, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego" 2010, nr 2.

Filipiak P., *Dochodzenie roszczeń z tytułu bezskutecznych czynności prawnych na podstawie art. 127 ust. 1 ustawy - Prawo upadłościowe*, „Doradca Restrukturyzacyjny" 2017, nr 2.

Flaga-Gieruszyńska K., *Prawo upadłościowe i naprawcze*, Warszawa 2009.

Geromin M., Mickiewicz M., *Możliwość podniesienia zarzutu bezskuteczności zabezpieczeń ustanowionych na majątku dłużnika na etapie tworzenia listy wierzytelności i spisu wierzytelności*, „Doradca Restrukturyzacyjny" 2017, nr 4.

Gil I., Gil P., *Bezskuteczność zabezpieczenia rzeczowego w przypadku ogłoszenia upadłości* [w:] *Rozprawy z prawa prywatnego. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Wojciechowi Popiołkowi*, red. E. Rott-Pietrzyk, M. Jagielska, M. Szpunar, Warszawa 2017.

Gil P., *Zaskarżenie przed sędzią-komisarzem czynności prawnych upadłego dokonanych z pokrzywdzeniem wierzycieli masy upadłości*, cz. 2, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego" 2016, nr 11.

Gil P., *Zaskarżenie przed sędzią-komisarzem czynności prawnych upadłego dokonanych z pokrzywdzeniem wierzycieli masy upadłości*, cz. 1, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego" 2016, nr 10.

Głodowski W., *Pozycja prawna wierzyciela w postępowaniu upadłościowym*, Poznań 2002.

Gniewek E., *Sprzedaż nieruchomości przez syndyka masy upadłości w toku postępowania upadłościowego w razie bezskuteczności względnej wcześniejszego rozporządzenia przez upadłego* [w:] *Rozprawy prawnicze. Księga pamiątkowa Profesora Maksymiliana Pazdana*, red. M. Pazdan, L. Ogiegło, W. Popiołek, Kraków 2005.

Gurgul S., *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, Warszawa 2010.

Hryniewiecki J., *Zbiór ustaw Ziem Zachodnich*, t. 20, *Ordynacja upadłościowa*, Poznań 1926.

Jakubecki A., Zedler F., *Prawo upadłościowe i naprawcze*, Kraków 2003.

Jakubecki A., Zedler F., *Prawo upadłościowe i naprawcze*, Kraków 2006.
Janda P., *Potrącenie jako sposób zaspokojenia roszczenia wierzyciela po ogłoszeniu upadłości obejmującej likwidację majątku*, „Monitor Prawniczy" 2007, nr 4.
Janda P., *Zaspokojenie roszczeń wierzycieli jako cel postępowania upadłościowego*, „Państwo i Prawo" 2005, z. 10.
Jasińska M., *Nowe oblicze skargi pauliańskiej*, Fenix.Pl 2012, nr 4.
Jasińska M., *Skarga pauliańska. Ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika*, Warszawa 2015.
Kalicińska K., *Wierzytelność w postępowaniu upadłościowym*, Kraków 1998.
Klein A., *Elementy zobowiązaniowego stosunku prawnego*, „Acta Universitatis Wratislavientis" 1980, nr 25.
Korzonek J., *Prawo upadłościowe. Prawo o postępowaniu układowym. Komentarz*, Wrocław 1992.
Kruczalak-Jankowska J., *Ogłoszenie upadłości. Skutki dotyczące zobowiązań w krajowym i transgranicznym postępowaniu upadłościowym*, Warszawa 2010.
Laniewski A., *Ordynacja konkursowa. Ordynacja ugodowa i Ordynacja zaczepna*, Lwów 1927.
Machnikowski P. [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, Warszawa 2011.
Machnikowski P. [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. 5, *Prawo zobowiązań – część ogólna*, red. E. Łętowska, Warszawa 2006.
Majchrowska A., *Czynności prawne bezskuteczne mocy prawa i uznane za bezskuteczne w stosunku do masy upadłości – uwagi praktyczne*, „Doradca Restrukturyzacyjny" 2017, nr 4.
Mączyńska E., *Wierzytelności – fundamentalna kwestia ekonomiczna i prawna*, Biuletyn PTE 2017, nr 2.
Medyński M., Zimmerman P., *Bezskuteczność czynności upadłego w świetle przepisów prawa upadłościowego i naprawczego – uwagi ogólne do katalogu czynności*, „Monitor Prawa Bankowego" 2013, nr 9.
Pannert M., *Cele prawa upadłościowego i naprawczego*, „Radca Prawny" 2008, nr 6.
Pannert M., *Wpływ upadłości likwidacyjnej na wykonywanie zobowiązań z umów wzajemnych*, Warszawa 2010.
Pyziak-Szafnicka M. [w:] *System prawa prywatnego*, t. 6, *Prawo zobowiązań – część ogólna*, red. A. Olejniczak, Warszawa 2009.
Radwański Z., *Prawo cywilne – część ogólna*, Warszawa 2009.
Radwański Z., *Wykładnia oświadczeń woli*, Warszawa 1969.
Radwański Z., Mularski R. [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. 2, red. A. Olejniczak, Warszawa 2019.
Radwański Z., Olejniczak A., *Zobowiązania – część ogólna*, Warszawa 2008.
Staszkiewicz P., Morawska S., *Ocena poziomu rzeczywistej ochrony praw wierzycieli w Polsce w latach 2004–2012 – koszty transakcyjne dochodzenia praw z umów*, Biuletyn PTE 2017, nr 2.
Stochel J., *Istota potrącenia i sposób jego obliczenia w prawie upadłościowym*, „Prawo Spółek" 2001, nr 5.
Sychowicz M. [w:] G. Bieniek, H. Ciepła, S. Dmowski, J. Gudowski, K. Kołakowski, M. Sychowicz, T. Wiśniewski, Cz. Żuławska, *Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania*, t. 1, red. G. Bienek, Warszawa 2007.
Trocki T., *Wybrane zagadnienia związane z ubezskutecznieniem czynności dokonanych na przedpolu upadłości lub postępowania sanacyjnego*, „Monitor Prawa Bankowego" 2015, nr 10.
Zedler F., *Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 1994 r., I CRN 149/94*, OSP 1996, z. 4, s. 84.

Zedler F., *Prawo upadłościowe i naprawcze w zarysie*, Kraków 2004.
Zimmerman P., *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, Warszawa 2007.

Streszczenie

Rafał Adamus

Zgoda dłużnika na cesję wierzytelności, następnie potrąconej, a problem bezskuteczności czynności upadłego

Celem badawczym pracy jest analiza relacji pomiędzy przepisami ustawy – Prawo upadłościowe, regulującymi bezskuteczność czynności prawnych, w tym tryb dochodzenia roszczeń pauliańskich, jeżeli przelew wierzytelności względem przyszłego upadłego, wymagający zgody dłużnika, następnie stanowi faktyczną podstawę do dokonania potrącenia przez cesjonariusza. Innymi słowy, jest to problem granic ochrony interesów masy upadłości w postępowaniu upadłościowym. Problem ten ma zarówno doniosłość teoretyczną, jak również znaczenie dla praktyki prawa o niewypłacalności. W pracy bronione jest zapatrywanie, że zgoda przyszłego upadłego na cesję wierzytelności nie jest bezskuteczną czynnością prawną. Funkcję ochronną dla masy upadłości spełniają przesłanki dopuszczalności potrącenia wierzytelności nabytej w drodze przelewu. W takiej konfiguracji niedopuszczalne jest rozpoznanie sprawy przez sędziego-komisarza na podstawie art. 134 ust. 1a p.u.

Słowa kluczowe: bezskuteczność czynności; potrącenie; zgoda na przelew wierzytelności; przelew wierzytelności; sędzia-komisarz.

Summary

Rafał Adamus

Debtor's Consent to the Assignment of a Claim, Subsequently Set Off, and the Problem of the Ineffectiveness of Bankrupt's Actions

The aim of the article is to analyze the relationship between the provisions of the Bankruptcy Law on the ineffectiveness of legal actions, including the procedure for pursuing fraudulent claims, if the transfer of claims against the future bankrupt, which requires the consent of the debtor, then constitutes the actual basis for the set-off by the assignee. In other words, it is a problem of the limits of protecting the interests of the bankruptcy estate in bankruptcy proceedings. This problem is not only of theoretical importance but also importance for the practice of insolvency law. The author defends the opinion that the consent of the future bankrupt to the assignment of receivables is not an ineffective legal action. The protective function for the bankruptcy estate is fulfilled by the conditions for the admissibility of setting off a claim acquired by transfer. In such a configuration, it is unacceptable for the judge-commissioner to hear the case according to art. 134 sec. 1a of the Bankruptcy Law.

Keywords: ineffectiveness of actions; set-off; consent to transfer of receivables; transfer of receivables; judge-commissioner.